

Moliere: Tartuffe

Vsebina po dejanjih

I. dejanje

Stara gospa Pernellova, mati hišnega gospodarja Orgon, pred odhodom graja zbrane domače. Očita jim njihov način življenja. Za vzgled jim daje Tartuffa, ki je po njenem mišljenju moralen in pobožen mož.

Ko se Orgon vrne domov, mu služkinja Dorina pove, da je bila njegova žena bolna. Vendar moža ženino zdravje ne zanima. Pomemben mu je samo dragi prijatelj Tartuffe in njegovo počutje. Tudi svak Kleant ga ne more prepričati, da je v hišo sprejel človeka, ki se dela drugačnega, kot je v resnici. Orgon je gluhi in slepi za vse dobre nasvete. Noče slišati več niti o poroki svoje hčerke z mladim Vaalerom, čeprav je bil datum poroke že določen.

II. dejanje

Orgon hčerki naznani svoj načrt, da se bo namesto z Valerom poročila s Tartuffom. Hči ob neprijetni novici obnemi. Služkinja Dorina, priča pogovora, se iz načrta norčuje. Orgon, ki je prepričan, da dela prav, pa ostane v svoji zahtevi neomajen.

Valer, ki je že izvedel novico, je razočaran. Prepričan je, da si je njegova zaročenka sama premislila. Med njima pride do prepira. Nabrita Dorina spor zgladi in obljubi pomoč.

III. dejanje

Damis se jezi zaradi očetove odločitve, Dorina pa ga miri in mu pravi, da je pot od misli do dejanj še dolga.

Damis skrivaj poslušaj pogovor med materjo in Tartuffom. Pobožen in moralen mož se je, misleč, da sta z Elmiro sama, spremenil v pohotnega osvajalca, ki mu ni mar, da je objekt njegovega poželenja žena človeka, ki mu je na stežaj odporl vrata svojega doma in srca.

Sin očetu razkrije, kar je slišal. Oče mu ne verjame, saj ga je Tartuffe na zvit način prepričal, da tako govori samo zato, ker ga ne mara. Jezen Orgon sina razedini in sklene, da bo vse svoje premoženje zapustil Tartuffu.

IV. dejanje

Kleant nagovarja Tartuffa, naj se kot pošten in pobožen mož pobota z Damisom in se odreče dediščini, ki mu po zakonu ne pripada. Tartuffe se spretno izmika in svoja dejanja pripisuje božji volji.

Elmira, Mariana, Kleant in Dorina skušajo Orgona prepričati, naj hčerke ne sili v zakon, ki si ga ne želi. Ker ga ne ganejo hčerkinе prošnje in ker se ne zmeni za pametne nasvete, žena sklene, da mu bo z dejanje razkrila Tartuffov značaj.

Orgon se skriva pod mizo, Dorina pa pokliče Tartuffa. Vsiljivec od Elmire zahteva stvarni dokaz ljubezni, njen strah pa pomirja z besedami, da v nebesih ne upoštevajo dejanj, ampak le čistost volje in srca. Ob tem se še norčuje iz hišnega gospodarja, ki se ga da lepo voditi za nos.

Orgon končno spozna, kakšen je človek, ki mu je zaupal, ga sprejel v hišo, mu namenil hčer za ženo in mu celo podaril svoje premoženje. Jezen od njega zahteva, da odide iz hiše.

Tartuffe pa se ne da. Pove mu, da je sedaj to njegova hiša. Zaradi svojih besed pa se bo še kesal. Orgon se spomni skrinjice. Sprašuje se, če jo je goljuf odnesel s seboj.

V. dejanje

Orgon je v strahu zaradi skrinjice, ki jo je lahkoverno zaupal Tartuffu. V njej so bili politični dokumenti, ki mu jih je dal v varstvo prijatelj, preden je pobegnil v tujino. Od teh dokumentov je bilo odvisno prijateljevo življenje in imetje. Kleant ga skuša pomiriti. Prosi ga, naj ohrani trezno glavo in poskuša rešiti, kar se rešiti da.

Stara gospa Pernellova še vedno ne verjame, kar je slišala o Tartuffovih hudobijah. Prepričana je, da je vse to le obrekovanje poštenega moža. Šele, ko sodni sluga prinese nalog, da se mora vsa družina do jutra izseliti iz hiše, ker je vse imetje last Tartuffa, spozna svojo zmoto.

Tartuffe pride v spremstvu policijskega uradnika in zahteva Orgonovo aretacijo. Zaradi skrinjice z dokumenti ga je ovadil vladarju. Toda sreča je sedaj na strani nesrečne družine. Vladar je spregledal goljufa in njegove namere. Orgonu je, zaradi starih zaslug, oprostil in mu vrnil dokumente o lastništvu, ki jih je tako nespametno podpisal. Policijski uradnik je v zapor namesto Orgona odpeljal Tartuffa. Družina se je začela pripravljati na poroko domače hčere z Valerom, ki jim je v stiski ponudil pomoč.

V katero literarno obdobje uvrščamo to delo?

Delo Tartuffe uvrščamo v literarno obdobje klasicizma v Franciji.

Opis in oznaka oseb!

Tartuffe: je nevaren svetohlinec in tudi nekakšen pustolovec, ki pod krinko pobožnega človeka skriva pohlep po bogastvu in moči. Tartuffe ni na prvi pogled to kar je - njegov načrt se ne vidi tako hitro. Vsi ostali igralci ga skušajo razkrinkati, kar jim po nekaj poskusih tudi uspe. Tartuffe je hinavec, svetohlinec in uglajenec, saj se zna prikupiti s svojim vedenjem in besedo. Ne zanima ga prihodnost in življenje ostalih, vendar gleda in obrača besede samo sebi v prid

Orgon: Je oseba, ki Tartuffu popolnoma verjame in mu je na nek način popolnoma podrejena. Ima ga za poštenega moža in ga v III. dejanju reši iz spora Damis - Tartuffe. S tem pove, da na sina ni gledal s svetlo lučjo, vendar pa ga je zopet preslepilo Tartuffovo svetohlinstvo. Orgon je lahkoveren in pobožen človek.

Dorina: je živo srebro komedije. Preprosto dekle z naturo in domačo ljudsko brihto. Je najbolj zdravi duh komedije in je prisotna v skoraj vseh prizorih, v katerih se na vse načine vpleta v pogovor in kuje načrte. Je najbolj zgovoren in delovni lik v komediji, saj prizore na komičen način povezuje.

Elmira: Orgonova žena, kateri kar prija igrackanje s Tartuffom. Ni čisto na strani Tartuffa in se odloči, da bo možu dokazala, kdo je njegov prijatelj. Pametnejša je od svojega moža in nazadnje tudi od Tartuffa, saj "prehudiči hudiča" v igri. Mislim, da mu nekaj časa verjame, po sinovem nastopu pa se njeno mnenje spremeni.

Damis: Orgonov sin, ki že od vsega začetka ne mara Tartuffa. Pojavita se mu dve priložnosti, za napad na Tartuffa, izkoristi pa drugo. Tartuffa obsodi in ga podcenjuje, čeprav zadene v polno, ga oče vrže iz hiše, ker mu ne verjame. Damis je preprost mlad človek in je eden izmed prvih, ki ugledajo, kdo je Tartuffe.

Gospa Pernellova: Orgonova mati je edina oseba, za katero je Tartuffe nekaj najvišjega. Verjame mu od prve besede dalje, pa do konca, ko pride policijski uradnik na dom. Misli, da je pošten in dober človek in se tudi prepira o tem z ostalimi osebami. Je pobožna naduta in tiranska in ima svoj prav.

Katera vrsta komike je tu prisotna?

Komika v besedah, s katerimi se ustvarjajo komična dejanja. Nekateri pogovori med igralci so zabavni in smešni, komiko pa držijo gor Dorina, Pernellovka, Damis in drugi, ki s svojim znanjem in neznanjem, pametjo in nespametjo to komiko ustvarjajo. Prisotna je v celi komediji in je zelo zaznavna.

Zgradba

ZASNOVA: seznanitev z osebami, njihovimi lastnostmi in mišljenji
ZAPLET: noče se poročiti z Marijano, vendar pa se zaplete z Elmiro
VRH: Tartuffe pride aretirati Orgona zaradi listin
RAZPLET: policijski uradnik pove resnico o Tartuffu in "reši" primer
RAZSNOVA: zahvala in poklon kralju

Glavne osebe!

GOSPA PERNELLOVA - Orgonova mati
ORGON - Elmirin mož
ELMIRA - Orgonova žena
DAMIS - Orgonov sin
MARIJANA - Orgonova hči in Valerjeva ljubimka
VALER - zaljubljen v Marijano
KLEANT - Orgonov svak
TARTUFFE - svetohlinec
DORINA - Marijanina strežnica
LOYAL - birič
POLICIJSKI URADNIK